

HAVEL & PARTNERS

ÚSPĚCH SPOJUJE

SBORNÍK KORPORÁTNÍCH JUDIKÁTŮ MĚSÍCE

LEDEN-PROSINEC 2022

OBSAH*

LEDEN 2022	Právo na odkup	4
ÚNOR 2022	Péče řádného hospodáře / střet zájmů	5
BŘEZEN 2022	Právní fikce ve smluvních ujednáních	6
DUBEN 2022	Krácení rozdělitelného zisku	7
KVĚTEN 2022	Nezakládání účetní závěrky	8
ČERVEN 2022	Doručování pozvánky	9
ČERVENEC 2022	Ručení jednatele věřitelům	10
SRPEN 2022	Falešný akcionář	11
ZÁŘÍ 2022	Společnické spory	12
ŘÍJEN 2022	Jednání ve střetu zájmu	13
LISTOPAD 2022	Diskvalifikace jednatele soudem	14
PROSINEC 2022	Dodatek ke střetu zájmů	15

*Předložený sborník je souhrnem rozhodnutí Nejvyššího soudu, které byly vybrány a publikovány na osobním profilu LinkedIn Ondřeje Floriána. Níže poskytnuté právní věty jsou upraveným textem daných rozhodnutí, nejsou tedy doslovným přepisem ani nejsou právními větami vybranými Nejvyšším soudem k publikaci ve sbírce rozhodnutí ani v jiném dokumentu. Krátké komentáře H&P k daným rozhodnutím jsou čistě orientační, nejedná se o právní stanovisko ke kterémukoliv z rozhodnutí

PŘEDMLUVA

Vážení klienti, obchodní partneři, věrní i náhodní čtenáři,

rok 2022 byl plný výzev, složitých situací a otázek, které pro nás všechny mohly být často nové. V právní oblasti tomu nebylo jinak ani na Nejvyšším soudě. Ten i loni produkoval velké množství judikatury, která se usilovně snaží o výklad „nového“ rekodifikovaného soukromého práva.

V HAVEL & PARTNERS judikatorní tendence Nejvyššího soudu dlouhodobě sledujeme a podrobně analyzujeme. Tato systematická práce nám s kolegy umožnila uzavřít v pořadí již třetí rok, kdy na LinkedIn každý měsíc zveřejňujeme vybraná soudní rozhodnutí z oblasti práva obchodních společností, která nám připadají zajímavá a relevantní pro Vás, naše čtenáře.

Vybíráme rozhodnutí, která svým přínosem pro výklad právních norem řeší určité otázky z praxe, ale také rozhodnutí, která od základu mění dosavadní přístup k psanému právu obchodních korporací a jeho chápání.

Rok 2022 byl na taková rozhodnutí rovněž velmi bohatý. Nejvyšší soud se ve své judikatuře již tradičně zabýval například povinností péče řádného hospodáře a důsledky jejího porušení, rozdělováním zisku, ale také důsledky jednání ve střetu zájmů, přičemž poslední jmenované spadá do kategorie rozhodnutí zásadně měnících dosavadní přístup k této oblasti.

Na následujících stránkách tato rozhodnutí naleznete, a to vždy s vybranou a upravenou právní větou a krátkým komentářem, který má především za úkol poskytnout Vám tolik potřebný kontext a orientaci v dané judikatuře.

Přejeme Vám příjemné čtení a budeme rádi, když zůstanete „TOP korporátnímu judikátu měsíce“ věrní i v roce 2023.

Ondřej Florián & David Neveselý & Kamil Kovaříček

ONDŘEJ FLORIÁN

Partner

ondrej.florian@havelpartners.cz

DAVID NEVESELÝ

Partner

david.nevesely@havelpartners.cz

KAMIL KOVAŘÍČEK

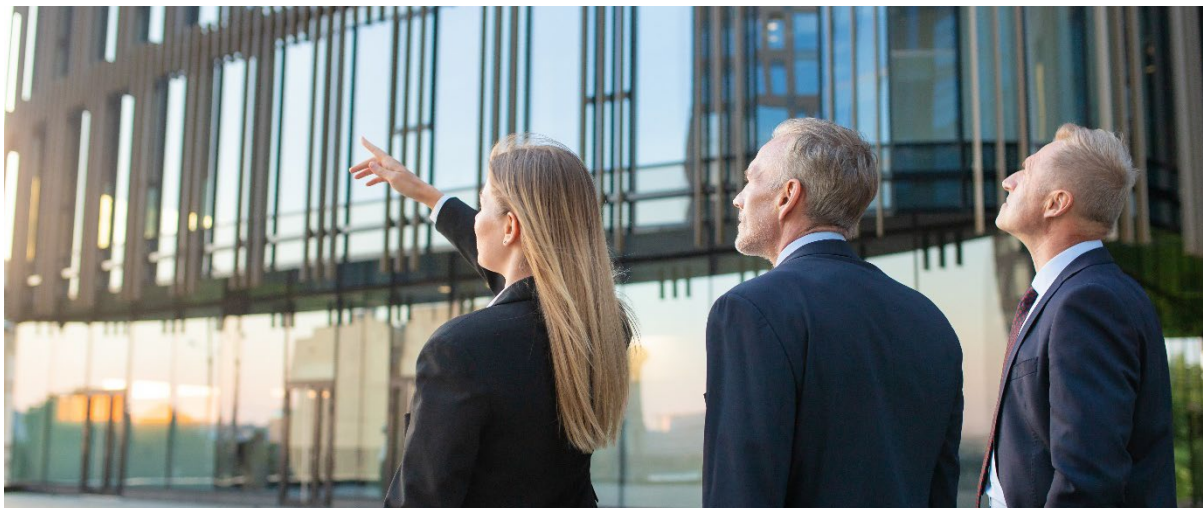
Advokát

kamil.kovaricek@havelpartners.cz

LEDEN 2022

Právo na odkup

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2022, sp. zn. 27 Cdo 1395/2020

právo na odkup, ovládající osoba, zneužití vlivu ovládající osoby

Krátký komentář H&P | V tomto rozhodnutí bylo rozebráno tzv. právo na odkup – tedy situace, kdy se minoritní akcionář může domoci odkupu svého podílu, pokud ovládající osoba zneužívá svého vlivu v korporaci ke zhoršení postavení minoritáře. Nejvyšší soud zdůraznil, že právo na odkup představuje až krajní řešení a lze jej uplatnit až tehdy, není-li možné nápravy dosáhnout využitím jiných institutů, jako jsou např. podání akcionářské žaloby nebo podání návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení valných hromad. NS dovodil, že pokud žalobce nevyužil žádnou z možností, jež mu právní úprava nabízí k ochraně jeho práv, a bez dalšího rovnou uplatnil právo na odkup, jež by mělo být až „prostředkem poslední volby“, nelze mít za to, že by po žalobci nebylo možné spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval.

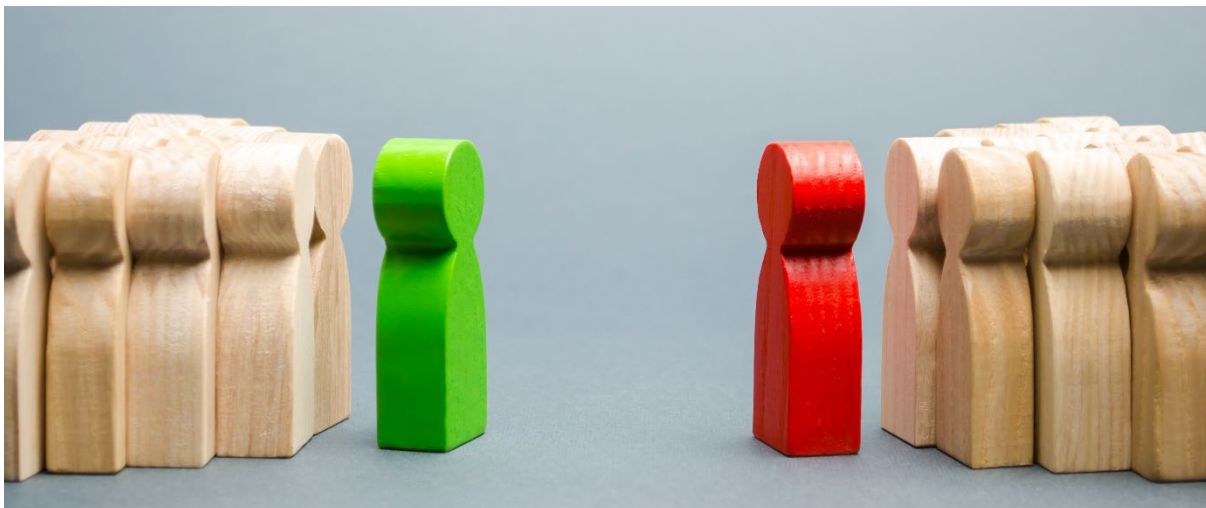
Nejvyšší soud uzavřel, že každý jednotlivý případ (nerozdělování zisku, porušení akcionářské dohody, neposkytování informací) může naplnit předpoklady pro úspěšné uplatnění práva na odkup. Je však nutné vždy posuzovat všechny konkrétní okolnosti. V představovaném případě k (i) podstatnému zhoršení postavení či k jinému podstatnému zásahu do oprávněných zájmů akcionářů, ani k (ii) uplatnění práva na odkup jako ultima ratio, nedošlo.

Vybraná právní věta | Ne každé zhoršení postavení společníka a ne každé poškození jeho oprávněných zájmů ospravedlňuje právo na odkup; právo na odkup může vzniknout pouze tehdy, lze-li takové zhoršení či poškození považovat za podstatné. Ani tehdy, je-li zhoršení postavení společníka či poškození jeho oprávněných zájmů podstatné, nevznikne právo na odkup, není-li naplněna poslední zákonem stanovená podmínka, podle které po společníku nelze spravedlivě požadovat, aby v ovládané osobě setrval. Z řečeného vyplývá, že právo odkupu představuje krajní řešení (ultima ratio) a lze je uplatnit zpravidla až tehdy, není-li možné nápravy dosáhnout využitím jiných institutů, anebo není-li s ohledem na okolnosti konkrétního případu spravedlivě požadovat po dotčeném společníkovi, aby k ochraně svých práv využil jiných institutů.

ÚNOR 2022

Péče řádného hospodáře / střet zájmů

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 2. 2022, sp. zn. 27 Cdo 1577/2021

střet zájmů, péče řádného hospodáře, splácení dluhů za společnost

Krátký komentář H&P | Nejvyšší soud se zde zabýval situací, kdy se žalobce domáhal úhrady újmy po předsedovi představenstva akciové společnosti. Ten se měl dle žalobce dopustit porušení péče řádného hospodáře, neboť za společnost včas nezaplatil dlužnou částku za nákup pozemku, v důsledku čehož žalobci vznikla nevymahatelná pohledávka z titulu smluvní pokuty v hodnotě zhruba půl milionu korun. Žalobce argumentoval tím, že žalovaný člen představenstva nejdříve plnil na závazky, které se společností uzavřel bývalý předseda představenstva a sám žalovaný, čímž se žalovaný dostal do střetu zájmů, ve kterém se rozhodl ignorovat zbytečný nárůst smluvní pokuty.

Žalovaný naopak argumentoval tím, že jeho pohledávky a pohledávky bývalého předsedy představenstva jsou staršího data, a společnost tak splácela dluhy na základě kritéria jejich splatnosti. K tomu Nejvyšší soud dovodil, že závěr odvolacího soudu, podle něhož žalovaný jednal s péčí řádného hospodáře, nelze vystavět pouze na názoru, že jednání člena představenstva, který hradí dluhy společnosti (výlučně) podle data jejich splatnosti, je vždy v souladu s požadavkem péče řádného hospodáře. Člen představenstva by měl naopak brát v potaz i další okolnosti, jako je například vznik a výše sankčních povinností vyplývajících z jiných právních vztahů.

Člen představenstva, který zároveň převádí věc či právo společnosti na sebe či na osobu sobě blízkou, jedná navíc v konfliktu zájmů, tj. v situaci, kdy zásadně může (a obvykle bude) hájit především své vlastní zájmy či zájmy osob sobě blízkých. Z tohoto důvodu právní úprava člena představenstva jednat v konfliktu zájmů zakazuje. Již samo jednání v konfliktu zájmů (v situaci, kdy zákon takové jednání zakazuje) zpravidla představuje porušení péče řádného hospodáře.

Vybraná právní věta | Již samo jednání v konfliktu zájmů (v situaci, kdy zákon takové jednání zakazuje) zpravidla představuje porušení péče řádného hospodáře (byť vždy je nutno posuzovat konkrétní okolnosti).

BŘEZEN 2022

Právní fikce ve smluvních ujednáních

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23.3.2022, sp. zn. 23 Cdo 1001/2021

smluvní fikce, smluvní domněnky, přípustnost fikcí a domněnek

Krátký komentář H&P | Nejvyšší soud se zde v poměrech „nového práva“ vyjadřoval k dříve sporné otázce přípustnosti fikcí ve smluvních ujednáních. Jde například o situace, kdy si strany nad rámec zákona ve smlouvě ujednají, kdy se považuje nějaký projev vůle za doručený, kdy se považuje dílo za dokončené či za předané apod. Velmi běžné jsou také smluvní fikce tam, kde se strany dohodnou, kdy se určité prohlášení o vlastnostech předmětu transakce považuje za nepravdivé.

V projednávané věci si smluvní strany sjednaly, že pokud objednatel díla bezdůvodně odmítne dílo alespoň dvakrát převzít, považuje se dílo za řádně a včas předané. Jakkoliv jsou tedy obdobná ujednání naprosto běžnou součástí textu smluv, Nejvyšší soud ve své minulé judikatuře nebyl přípustnosti těchto fikcí vždy nakloněn. Naopak. V sérii rozhodnutí považoval některé smluvní fikce za nedovolené a potažmo tak za neplatné.

Pro nový občanský zákoník poskytl dovolací soud jasnější vodítka pro případné posouzení přípustnosti dané smluvní fikce. Nejvyšší soud prvně postavil najisto, že již nebude možné považovat automaticky za neplatná ta smluvní ujednání, kterými si strany sjednají určitý právní následek v podobě srovnatelné se zákonnými fikcemi. Bude naopak vždy nutné individuálně posuzovat, zda je taková „fikce“ přípustná s ohledem na postavení stran (zda jsou obě strany podnikateli, či spotřebiteli apod.), dále zda takové ujednání není v rozporu se smyslem a účelem zákona či v rozporu s dobrými mravy.

Generální připuštění možnosti těchto ujednání spolu s individuálním přístupem a posuzováním se tak jeví jako citlivé řešení pro právní a především pro transakční praxi.

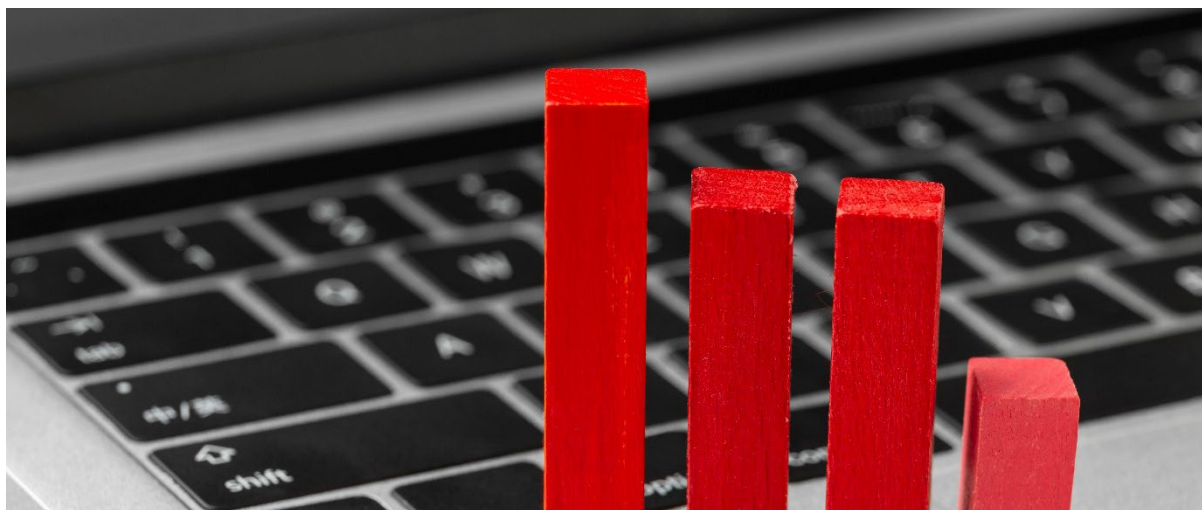
Vybraná právní věta | Užijí-li strany smlouvy pro vyjádření určitého jimi předvídaného následku slovní výrazy, které v právních normách obvykle vyjadřují právní domněnky či právní fikce (např. „považuje se“, „má se za“, „platí, že“), není takové smluvní ujednání pouze z tohoto důvodu neplatné.

Při posouzení, zdali je takové ujednání v rozporu se zákonným zákazem nebo se příčí dobrým mravům, je třeba v každém jednotlivém případě zkoumat, co je obsahem daného ujednání. Současně je třeba hodnotit i právní postavení stran, v jakém ujednání uzavřely, zdali jde o rovnovážný vztah stran, např. vztah podnikatelů, případně zdali jde o vztah podnikatele na straně jedné a slabší strany na straně druhé, ať už spotřebitele nebo podnikatele slabší strany.

DUBEN 2022

Krácení rozdělitelného zisku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16.12.2020, sp. zn. 27 Cdo 2887/2020

tvorba rezerv, krácení práva na zisk, důležité důvody, neplatnost usnesení valné hromady

Krátký komentář H&P | Společnost v projednávané věci ve schválené účetní závěrce vykázala záporný výsledek hospodaření ve výši cca 18 mil. Kč. Společníci však měli za to, že měli mít právo rozhodovat o potenciálním rozdělení hospodářského výsledku ve výši až cca 120 mil. Kč. Jednatelé společnosti totiž vytvořili účetní rezervy společnosti, které byly v konečném důsledku ve výši až 228 mil. Kč. Navrhovateli se nelíbilo, že společnost touto účetní operací snížila rozdělitelnou částku na valné hromadě, a proto podal návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady o schválení účetní závěrky a o naložení s hospodářským výsledkem.

Nejvyšší soud však navrhovateli v jeho názoru nepřisvědčil. Dovolací soud uvedl, že přímo ze zákona o účetnictví vyplývá, že v některých předvídaných situacích je statutární orgán povinen přistoupit k tvorbě rezerv, opravných položek a/nebo k odpisům majetku. Soud přitom pokračoval, že pokud společnost přistoupí k tvorbě takových položek v případech předvídaných zákonem (nebo společenskou smlouvou), nemůže být řeč o tom, že by jakkoliv bylo nezákonně zasaženo do práva společníků na podíl na zisku.

Pouze tehdy, pokud by jednatel vytvářel rezervy v rozporu se zákonem či společenskou smlouvou (např. když pro jejich tvorbu nejsou naplněny zákonné předpoklady nebo jsou tvořeny ve vyšším než zákonem předvídaném rozsahu), by bylo možné uvažovat o tom, že prostřednictvím takto vytvořených rezerv byl nezákonně snížen zisk, o jehož rozdělení může valná hromada rozhodnout.

Vybraná právní věta | Pouze tehdy, pokud by jednatel vytvářel rezervy v rozporu se zákonem či společenskou smlouvou (např. v situaci, kdy pro jejich tvorbu nejsou naplněny zákonné předpoklady, popř. ve vyšším než zákonem předvídaném rozsahu), by bylo možné uvažovat o tom, že prostřednictvím takto (nezákonně) vytvořených rezerv byl (v rozporu se zákonem) snížen zisk, o jehož rozdělení může valná hromada rozhodnout.

KVĚTEN 2022

Nezakládání účetní závěrky

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2022, sp. zn. 27 Cdo 2536/2021

účetní závěrka, nezakládání účetní závěrky, zrušení společnosti

Krátký komentář H&P | V probíraném případě byla společnost rejstříkovým soudem opakovaně vyzvána, aby do sbírky listin doplnila účetní závěrky (a výroční zprávy) za roky 2006–2017. Rejstříkový soud společnosti s opakovanou výzvou uložil i pořádkovou pokutu.

Společnost byla aktivní, reagovala, a dokonce i uhradila pořádkovou pokutu. Účetní závěrky však nezaložila, ať už z toho důvodu, že tak učinit nechtěla (např. z důvodu pocitu zajištění konkurenční výhody), nebo tak učinit nemohla (např. z důvodu, že tyto dokumenty již neměla k dispozici). Rejstříkový soud na to reagoval rozhodnutím o zrušení společnosti a nařídil její likvidaci.

Zákon stanoví, že neplní-li společnost povinnost zakládat dokumenty do sbírky listin opakovaně nebo může-li takové neplnění mít závažné důsledky pro třetí osoby a je na tom právní zájem, může rejstříkový soud i bez návrhu zahájit řízení o zrušení zapsané osoby s likvidací. Rejstříkový soud na tuto skutečnost zapsanou osobu upozorní a poskytne jí přiměřenou lhůtu k odstranění nedostatků.

Předmětem sporu u Nejvyššího soudu se stala otázka, co je oním právním zájmem třetích osob. Soud uzavřel, že právní zájem na zrušení zapsané osoby s likvidací (a to jak z důvodu opakovaného neplnění povinností, tak z důvodu neplnění povinností majícího závažné důsledky pro třetí osoby) je zásadně dán již tím, že sbírka listin neodpovídá požadavku aktuálnosti a úplnosti a neplní svou informační funkci vůči třetím osobám.

To tedy znamená, že právní zájem na zrušení společnosti bude dán už jen proto, že sbírka listin ohledně ní nemá žádnou vypovídací hodnotu a neplní svou informační funkci vůči třetím osobám (např. spotřebitelům, zákazníkům a obchodním partnerům). Prokazování právního zájmu tak zpravidla nebude velkou překážkou v cestě za vydáním rozhodnutí o zrušení společnosti.

Vybraná právní věta | Právní zájem na zrušení zapsané osoby s likvidací – a to jak z důvodu opakovaného neplnění povinností podle § 104 z. v. r., tak z důvodu neplnění povinností majícího závažné důsledky pro třetí osoby podle § 105 z. v. r. – je zásadně dán již tím, že zápisy v rejstříku sbírka listin o takové osobě neodpovídají požadavku aktuálnosti a úplnosti a neplní svou informační funkci vůči třetím osobám.

ČERVEN 2022

Doručování pozvánky

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 4. 2022, sp. zn. 27 Cdo 3091/2021

doručování pozvánky, špatná adresa v seznamu společníka, přičitatelnost vadného doručení

Krátký komentář H&P | Společnost měla dva společníky, přičemž jeden z nich byl zároveň jednatelem. Společnost svolala valnou hromadu, jejímž hlavním bodem bylo odvolání tohoto jednatele a společníka v jedné osobě. Učinila tak s relativně malým předstihem pro to, aby stihla 15denní lhůtu pro doručení pozvánky před valnou hromadou, avšak jinak postupovala relativně standardně – doručila pozvánku na adresu společníků, která u nich byla zapsána v seznamu společníků.

Odvolávaný jednatel si však nechal dosílat poštu z uvedené adresy do svého P. O. Boxu, kam byla pozvánka doručena až přibližně 10 dní po odeslání. Tento společník se valné hromady nezúčastnil a na valné hromadě byl druhým společníkem odvolán z funkce jednatele společnosti. Soud se zabýval tím, zda za „pozdní“ doručení může společnost, v takovém případě by bylo usnesení valné hromady potenciálně neplatné, nebo zda si tento stav způsobil sám společník.

Prvně Nejvyšší soud připomněl, že společnost nemá povinnost měnit adresu pro doručování v seznamu společníků ani v případě, že má vědomost o tom, že společník přebírá poštu na jiné adrese. Změnu adresy má společník požadovat po společnosti sám, jinak neaktuálnost adresy jde k jeho tíži.

Proto bylo stanoveno, že není chybou společnosti, pokud odešle pozvánku včas, tj. tak, aby se při obvyklém běhu věcí mohla dostat do sféry dispozice společníka ve lhůtě 15 dnů před konáním valné hromady, a společník pozvánku neobdrží z důvodů na jeho straně (např. proto, že společnosti nesdělí adresu, na níž je k zastížení). Společnost totiž učinila vše, co po ní lze spravedlivě požadovat, aby se společník o konání valné hromady dozvěděl včas.

Na druhou stranu není-li pozvánka společníkovi doručena z příčin ležících nikoliv na straně společnosti, ale na straně společností zvoleného provozovatele poštovních služeb, je zásadně nutné pochybení provozovatele poštovních služeb přičíst k tíži společnosti. To znamená, že pokud pozvánka není doručena například pro pochybení poštovního doručovatele, půjde taková skutečnost k tíži společnosti.

A projednávaný případ? V něm bude muset dojít k doplnění zkoumání toho, zda k prodlení doručení došlo ve fázi od odeslání pozvánky do doručení pozvánky na adresu společníka v seznamu společníků (pak by byla chyba na straně společnosti), nebo až později ve fázi od doslání pošty z adresy společníka do jeho P. O. Boxu (pak by byla chyba na straně společníka).

Vybraná právní věta | Vznikla-li prodleva při doručování postupem provozovatele poštovních služeb, záleží na tom, zda pochybení nastalo do okamžiku, než provozovatel zásilku obsahující pozvánku na valnou hromadu přeměroval do P. O. Boxu navrhovatele (pak by se prodloužení doručování přičítalo společnosti, jež byla potud smluvním partnerem provozovatele poštovních služeb). Vznikla-li však prodleva až při realizaci samotné dosílky, jde (jak bylo výše řečeno) k tíži navrhovatele. Nebude-li možné přesně zjistit okamžik, kdy provozovatel poštovních služeb pochybil, odpovídá spravedlivému uspořádání věcí, aby důsledky prodlevy při doručování pozvánky na valnou hromadu nesl navrhovatel, neboť to byl on, kdo primárně zanedbal při přebírání zásilek adresovaných mu společností ochranu svých práv.

ČERVENEC 2022

Ručení jednatele věřitelům

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2022, sp. zn. 27 Cdo 59/2022

péče řádného hospodáře, ručení jednatele za dluhy společnosti, splnitelnost pohledávky jako podmínka vzniku ručení

Krátký komentář H&P | V roce 2020 jsme upozorňovali na rozhodnutí Nejvyššího soudu, ve kterém uvedl, že pokud jednatel způsobil společnosti újmu, může u něj být založeno ručení za splnění dluhů společnosti vůči jejím věřitelům. Je přitom lhostejné, z jakého důvodu a vůči komu tyto pohledávky vznikly. V takovém případě by jednatel ručil věřitelům společnosti až do výše způsobené škody. Podmínkou je, že se věřitel nemůže své pohledávky domoci po společnosti – bez ohledu na důvod takové skutečnosti. Věřitelé se pak mohou domáhat splnění jejich pohledávky přímo po jednatele, ačkoliv mají danou pohledávku za společností.

Nejvyšší soud toto rozhodnutí nyní doplnil. V projednávané věci šlo konkrétně o výklad toho, zda náhrada újmy, kterou má být jednatel povinen společnosti poskytnout, musí být pro založení ručení věřitelům již splatná či nikoliv.

Nejvyšší soud uvedl, že věřitelé mohou s úspěchem jednatele žalovat z ručitélského titulu i v případě, že povinnost nahradit způsobenou újmu ještě není splatná. Postačuje, pokud je splnitelná, tedy když ji může jednatel společnosti splnit, což bude zpravidla okamžik předcházející splatnosti.

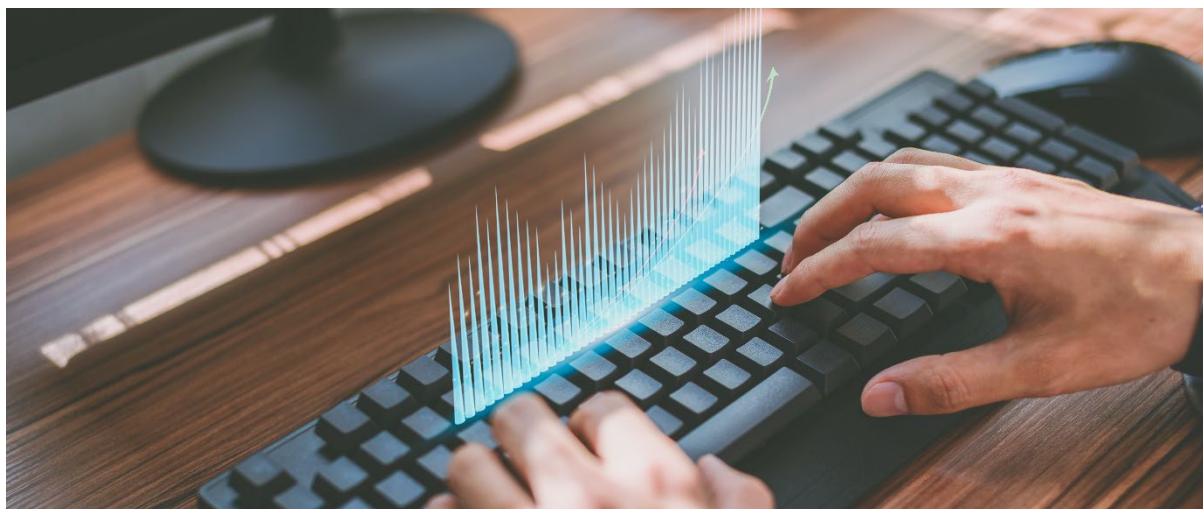
Dále Nejvyšší soud uvedl, že ručení jednatelů za dluhy společnosti ve prospěch věřitelů je nástroj směřující ke spravedlivějšímu uspořádání vztahů v situaci, kdy je postavení věřitelů zhoršeno a nemohou se domoci své pohledávky za společností. I to byl důvod, proč se cesta k vymožení pohledávky za jednatele opět o něco „zjednodušila“, když je napříště postaveno najisto, že povinnost nahradit újmu nemusí být splatná.

Vybraná právní věta | S ohledem na uvedený výklad lze uzavřít, že smysl a účel § 159 odst. 3 o. z. nevyžaduje, aby člen voleného orgánu ručil za dluhy právnické osoby až od okamžiku splatnosti závazku na náhradu škody, a ke vzniku jeho ručení tak postačí, je-li oprávněn svou povinnost k náhradě škody plnit.

SRPEN 2022

Falešný akcionář

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 6. 2022, sp. zn. 27 Cdo 2805/2021

neplatnost usnesení valné hromady, nevyměněné akcie, pozastavení akcionářských práv, určovací žaloba

Krátký komentář H&P | V rámci skutkového stavu navrhovatel napadal rozhodnutí jediného akcionáře, a to mj. s tím odůvodněním, že tento jediný akcionář na něj převedl akcie již téměř před 10 lety, a tedy akcionářem nyní vůbec není. Nemohl tak přijmout žádné rozhodnutí v působnosti valné hromady, a tedy ani vyměnit management společnosti a změnit stanovy.

Celý skutek však komplikovalo, že navrhovatel nabyl 100 % akcií na majitele, které nebyly imobilizované. Právní úprava z roku 2013, která měla za cíl zvýšit transparentnost akciových společností, však přikazovala v takovém případě vyměnit akcie na majitele nejpozději do 30. 6. 2014 za akcie na jméno, jinak se od tohoto data s akciemi nemohla vykonávat akcionářská práva.

Nejvyšší soud v tomto případě přitakal soudům nižší instance a uvedl, že akcionář, který si včas nevyměnil akcie, se skutečně vůči „falešnému akcionáři“ nemůže bránit návrhem na vyslovení neplatnosti jeho rozhodnutí. Uvedl totiž, že i toto právo se mu ze zákona pozastavuje, dokud si akcie řádně nevymění.

„Pravý akcionář“ však zároveň žaloval i na vyslovení zdánlivosti přijatého rozhodnutí, jelikož rozhodoval „falešný akcionář“, který vůbec neměl pravomoc v daném případě za valnou hromadu rozhodovat. I v tomto případě, kdyby byl navrhovatel úspěšný, bylo by soudem rozhodnuto, že mj. management dosazený „falešným akcionářem“ nebyl řádně zvolen.

V tomto ohledu Nejvyšší soud uvedl, že takové právo navrhovateli zůstává, pokud prokáže naléhavý právní zájem. Ten se však plynutím času postupně oslabuje. Navíc právní zájem nelze automaticky dovozovat pouze proto, že se ve skutečnosti jedná o „pravého akcionáře“.

Vybraná právní věta | Právo dovolávat se neplatnosti usnesení valné hromady je jedním z práv spojených s akciemi, které akcionář není oprávněn vykonávat po dobu prodlení se splněním povinnosti podle § 3 odst. 1 věty první zákona č. 134/2013 Sb. Na akcionáře, který je v prodlení se splněním této povinnosti, tedy dočasně (po dobu jeho prodlení) nelze nahlížet jako na osobu oprávněnou dovolávat se neplatnosti usnesení valné hromady. Věcnou legitimaci ani naléhavý právní zájem na určení, že se na usnesení valné hromady hledí, jako by nebylo přijato, nelze odvozovat pouze ze skutečnosti, že navrhovatel je akcionářem společnosti.

ZÁŘÍ 2022

Společnické spory

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 7. 2022, sp. zn. 27 Cdo 3769/2021

svolávání valné hromady, návrh usnesení valné hromady, odvolání jednatele

Krátký komentář H&P | V tomto případě si společníci založili své s. r. o. před více než dvaceti lety tak, že každý měl ve společnosti přesně 50% podíl. Nejpozději od roku 2019 jeden z 50% společníků usiloval na valných hromadách o odvolání druhého 50% společníka z funkce jednatele pro údajné porušování jeho povinností při výkonu funkce. Nejvyšší soud v tomto případě posuzoval valnou hromadou z roku 2020, která byla v pořadí již třetí v řadě s předmětem odvolání jednatele.

Tentokrát byla valná hromada svolána jedním ze společníků za účelem odvolání jednatele „pro případ, kdyby bylo soudem pravomocně rozhodnuto o neplatnosti či nicotnosti rozhodnutí valné hromady“ z minulosti, která taktéž jednatele odvolávala.

Na této valné hromadě však svolavatel (a zároveň jednatel) odmítl nechat o svém odvolání hlasovat, jelikož si shora citovaný účel vyložil tak, že pouze za podmínky předložení rozhodnutí soudu o neplatnosti předchozích usnesení valných hromad si společník přeje jednatele znovu odvolávat. I přes tento názor jednatele si přímo na místě navrhuující společník sám tento bod uvedl, uspořádal hlasování, kterého se taktéž sám zúčastnil, a konstatoval, že jednatel byl odvolán. Vrchní soud však uvedl, že v tomto případě valná hromada (i přes snahu navrhuujícího společníka) skutečně o ničem nehlasovala.

Nejvyšší soud závěry vrchního soudu korigoval. Připomněl totiž, že případná nedostatečná usnášeníschopnost nebo počet hlasů, vady ve svolání a vedení valné hromady aj. jsou především důvodem pro vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady (nikoliv zdánlivosti). V takovém případě platí, že usnesení jsou platně přijatá, dokud soud konstitutivně jejich platnost nezruší.

Vybraná právní věta | Je-li valná hromada svolávána na žádost kvalifikovaného společníka, musí pořad jednání valné hromady obsahovat body, které si kvalifikovaný společník přeje projednat. Bude-li žádost o svolání valné hromady obsahovat i návrh usnesení, které má valná hromada společnosti přijmout, měla by o něm valná hromada zásadně hlasovat ve znění, v jakém bylo společníkem navrženo. Svolavatel valné hromady může opravit chyby v psaní a počtech, jakož i jiné zjevné nesprávnosti, zásadně však není oprávněn do znění takto navrženého usnesení obsahově zasahovat. Tím méně jsou svolavatel nebo jiná osoba řídící valnou hromadu oprávněni posuzovat, zda dají o takto navrženém usnesení vůbec hlasovat. Bude-li navržené usnesení podle názoru osoby řídící valnou hromadu trpět vadou, zejména vadou způsobující jeho neplatnost, nebo nicotnost, může o tom vyrozumět společníky. Je-li zároveň jednatelem, je to dokonce jeho povinností.

ŘÍJEN 2022

Jednání ve střetu zájmu

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 10. 2022, sp. zn. 31 Cdo 1640/2022

smluvní zastoupení, překročení zástupčího oprávnění, střet zájmů, dobrá víra třetí osoby

Krátký komentář H&P | Jedná se o rozsudek velkého senátu, takže vedle jeho zásadního obsahu také otáčí kormidlem dosavadní soudní praxe (a to velmi citelně). Nejvyšší soud již dříve vyložil pravidla upravující střet mezi zájmy člena voleného orgánu společnosti a zájmy této společnosti. Zjednodušeně – zákon o obchodních korporacích upravuje dva typy situací. První z nich je případ, kdy se člen voleného orgánu (nebo osoba jemu blízká) ocitne při výkonu své funkce třeba jen v potenciálním střetu zájmů se společností, ve které funkci vykonává. Druhou situací je případ, kdy člen voleného orgánu společnosti (nebo osoba jemu blízká) zamýšlí s touto společností uzavřít smlouvu. V obou těchto případech je taková osoba zásadně povinna informovat o této situaci orgán, jehož je členem, a kontrolní orgán, případně orgán nejvyšší.

Z judikatury se doposud zdálo, že následkem porušení těchto povinností je potenciálně relativní neplatnost, které se dalo dovolat. Pokud se jí však nikdo včas úspěšně nedovolal v promlčecí lhůtě, jednání dále zásadně nešlo z hlediska jeho platnosti zpochybnit. To byl, jak přiznává probírané rozhodnutí, i většinový názor odborné veřejnosti.

To však již neplatí – velký senát změnil přístup k těmto situacím. **Za určitých podmínek nově platí, že takovým jednáním společnost nemusí být vůbec vázaná, pokud s ním dodatečně a bez zbytečného odkladu nevyjádří souhlas (v některých případech se bez ohledu na souhlas posuzuje dobrá víra třetí osoby, se kterou bylo jednáno). Logika je tedy oproti možnosti vyslovit relativní neplatnost opačná (alespoň pro určité typy jednání). Při porušení pravidel o střetu zájmů v případech absence dobré víry třetí strany není společnost příslušným jednáním vázaná a teprve dodatečně po udělení jejího souhlasu se daným jednáním zavázat může.**

Toto pravidlo svým významem výrazně přesahuje praxi práva obchodních společností, ale zasahuje typicky téměř do všech právních jednání, kde je jednajícím zastoupen (tedy význam se neomezuje pouze na právnické osoby). Pro úplnost je ještě nutné dodat, že rovněž v některých případech jednání ve střetu zájmů může být namísto společnosti vázán sám jednatel.

Vybraná právní věta | Zákon zástupci odnímá oprávnění zastupovat v případě, že jeho zájmy jsou ve střetu se zájmy zastoupeného. Jedná-li zástupce ve střetu zájmů, jedná v záležitosti, pro niž mu nesvědčí oprávnění zastupovat (své zástupčí oprávnění překračuje). Důsledkem jednání bez zástupčího oprávnění, resp. překročení zástupčího oprávnění, přitom není neplatnost právního jednání učiněného (neoprávněným) zástupcem; takové jednání toliko zastoupeného nezavazuje, přičemž zastoupenému zůstává právo je dodatečně schválit (ratihabovat) a tím je učinit závazným i pro sebe. K dodatečnému schválení právního jednání neoprávněného zástupce musí dojít ve lhůtě bez zbytečného odkladu (§ 440 odst. 1 věta první o. z.) běžící od okamžiku, kdy se zastoupený dozví o tom, že zástupce jednajícím v nedovoleném střetu zájmů za něj učinil určité právní jednání. Vědomost zástupce jsoucího ve střetu zájmů přitom nelze zastoupenému přičítat.

Velký senát proto uzavírá, že jedná-li zástupce, jehož zájmy jsou ve střetu se zájmy zastoupeného, je tímto jednáním zastoupený vázán vždy, byla-li třetí osoba (s níž zástupce jednal) v dobré víře, že zástupci svědčí zástupčí oprávnění (že mezi zájmy zástupce a zájmy zastoupeného není rozpor, popř. že existující rozpor neomezuje zástupčí oprávnění zástupce). Není-li třetí osoba v dobré víře, není zastoupený jednáním zástupce vázán; může je však v souladu s § 440 o. z. dodatečně schválit (ratihabovat). Nedostatek zástupčího oprávnění zástupce (způsobeného nedovoleným střetem zájmů) se zastoupený dovolá ve smyslu § 437 odst. 2 věty první o. z. tím, že právní jednání bez zbytečného odkladu dodatečně neschválí.

LISTOPAD 2022

Diskvalifikace jednatele soudem

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2022, sp. zn. 27 Cdo 1370/2021

vyloučení jednatele, zákaz výkonu funkce, závažné porušení povinností, digitalizační novela

Krátký komentář H&P | V tomto řízení Nejvyšší soud posuzoval návrh bývalého manžela o vyloučení bývalé partnerky z funkce statutárního orgánu. V takovém případě by soud jednatelku nejen vyloučil z výkonu funkce, ale ještě by jí až na 3 roky zakázal výkon statutárního orgánu (nebo obdobnou pozici) kdekoli jinde.

Každý z bývalých manželů byl stále 50% společníkem společnosti. Navrhovatel však nebyl spokojen se způsobem řízení společnosti, když dle návrhu a názoru obou soudních instancí byla společnost řízena nehospodárně. Podle všeho mělo docházet k (i) k přeposílání finančních prostředků společnosti přímo na účet jednatelky bez právního titulu; (ii) k různým nepovedeným daňovým optimalizacím ve vztahu k zaměstnancům a souběžným dohodám o provedení práce; (iii) k pronajímání bytu společností a následnému podnájmu pro dceru jednatelky za symbolickou hodnotu jako prostor pro home-office; (iv) k nákupu drahého automobilu pro užívání dcerou; (v) nebo také k placení bezpečnostní agentury společností, která měla za úkol mj. získávat informace o nové partnerce navrhovatele nebo kvůli domnělému nebezpečí ze strany navrhovatele poskytnout ochranu jednatelce a dceři.

Nejvyšší soud uvedl, že statutára je na místě vyloučit z funkce a do budoucna jej diskvalifikovat v případě závažného porušení povinné péče (zásadně na úrovni hrubé nedbalosti). Pokud se však jedná o neloajální jednání (jako např. neoprávněné obohacování sebe a své rodiny na úkor společnosti), pak zásadně bude dán důvod pro diskvalifikaci. Není přitom rozhodné, zda došlo ke vzniku újmy. Daný mechanismus má chránit veřejný pořádek a jeho smysl tak překračuje interní soukromé zájmy ve společnosti. Oprávněnost uvedených výdajů se nepodařilo před soudy prokázat. Jednatelka tak skutečně byla vyloučena ze své funkce a bylo jí zakázáno vykonávat funkci jednatele (či obdobnou pozici) na dobu 3 let.

Úprava diskvalifikace doznala od roku 2021 změn. V případě konkrétního ustanovení, které v tomto rozhodnutí Nejvyšší soud vykládal, se však výrazný odklon od jeho závěrů očekávat nedá. Čeká nás však ještě jedna změna provedená „digitalizační novelou“, o které jsme Vás informovali v Korporátní bleskovce. Ta zavede mj. evidenci vyloučených osob z funkce člena voleného orgánu, do které budou mít přístup soudy a notáři a budou přes ni schopni zkontrolovat, zda zvolený jednatel nemá zákaz výkonu funkce.

Vybraná právní věta | Současně nelze pominout, že každý manažer, členy statutárních orgánů nevyjímaje, je při svém rozhodování vystaven nebezpečí chybných úsudků a odhadů, byť by jednal sebeodpovědněji. Jinak řečeno, ani člen statutárního orgánu není a nemůže být neomylný, což je nutné vzít v úvahu při posuzování, zda jednal s péčí řádného hospodáře. Popsanou optikou je třeba vždy pečlivě posuzovat, zda člen statutárního orgánu náležitou péči vůbec porušil, a pokud ano, zda lze takové porušení považovat za závažné. Za závažné porušení náležité péče, odůvodňující vyloučení z výkonu funkce, by měla být zásadně považována taková jednání činěná s hrubou nedbalostí (typickým příkladem je naprostá rezignace na plnění povinností spojených s výkonem funkce).

37] Naopak porušení povinnosti nezbytné loajality, tedy jednání nikoliv v zájmu obchodní korporace, ale v zájmu svém, osob blízkých či jiných osob, je zpravidla natolik hrubým a vážným porušením povinností člena voleného orgánu, že je lze považovat za závažné porušení povinností spojených s výkonem funkce ve smyslu § 65 z. o. k., ospravedlňující sankci v podobě diskvalifikace.

PROSINEC 2022

Dodatek ke střetu zájmů

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 12. 2022, sp. zn. 27 Cdo 2699/2021

rozsah povinnosti, informační povinnost, střet zájmů

Krátký komentář H&P | Nejvyšší soud navázal na svůj výklad k § 54 a 55 ZOK, ve kterém uvedl, že pokud člen voleného orgánu nesplní informační povinnost o svém střetu zájmu při určitém jednání společnosti, nebude společnost zásadně takovým jednáním ve střetu zájmů vázána, a mj. tak není nutné namítat relativní neplatnost. Nyní Nejvyšší soud poskytl svůj výklad k rozsahu této informační povinnosti.

Valná hromada posuzující střet zájmů člena voleného orgánu musí mít dostatek informací pro to, aby dokázala zvážit, zda uzavření smlouvy (učinení právního jednání) zakáže, či nikoliv. K tomu potřebuje znát podmínky daného právního jednání. Nejvyšší soud uvádí, že člen voleného orgánu zásadně splní svoji povinnost poskytnutím celého návrhu smlouvy nebo sdělením celého obsahu právního jednání.

V případě, že dojde z jakéhokoli důvodu k předložení pouze části obsahu daného jednání valné hromadě, člen voleného orgánu se vystavuje riziku, že nesplní svoji informační povinnost a společnost nebude jednáním vázána. Taková situace nastane, jestliže v nezveřejněné části obsahu bude „neočekávané ujednání“, které na základě zveřejněné části nemohla valná hromada předpokládat.

Zároveň může člen valné hromady (tedy zřejmě každý společník, nikoliv valná hromada jako celek) požádat o doložení zbývajících nezveřejněných částí. Taková žádost o doplnění obsahu zřejmě naráží na limity práva na informace společníka či akcionáře na valné hromadě. Dle rozhodnutí však platí, že informační povinnost nebude splněna, dokud nebude tato zbývajících část k žádosti rovněž doložena.

Toto rozhodnutí tedy přineslo upřesnění některých pravidel v procesu plnění informační povinnosti při střetu zájmů. Jak bylo uvedeno v úvodu tohoto příspěvku, nadále platí, že následky porušení těchto pravidel jsou velmi závažné.

Vybraná právní věta | Člen voleného orgánu obchodní korporace svou informační povinnost zásadně splní tím, že příslušnému orgánu předloží celé znění návrhu smlouvy nebo mu sdělí celý její obsah. Informační povinnost bude zpravidla splněna také tehdy, pokud člen voleného orgánu předloží příslušnému orgánu obchodní korporace pouze část návrhu smlouvy anebo pokud příslušný orgán informuje pouze o části obsahu zamýšlené transakce, je-li z předložené části návrhu smlouvy anebo z předložených informací patrné, zda uzavřením smlouvy mohou být zasaženy zájmy korporace.

Je-li totiž příslušnému orgánu obchodní korporace svěřena působnost kontrolovat, zda je uzavření smlouvy ve střetu zájmů v souladu se zájmy obchodní korporace, a (případně) uzavření zakázat, bezpochyby může tento orgán sám zvážit, zda mu neúplný návrh smlouvy k posouzení postačuje.

Nemá-li příslušný orgán – podle svého úsudku – dostatek informací, může po předkládajícím členu voleného orgánu požadovat jejich doplnění, uzavření smlouvy do doplnění informací zakázat anebo uzavření smlouvy podmínit například tím, že určí, jaká ujednání smlouva nesmí, či naopak může obsahovat.

Možností splnit informační povinnost tím, že člen voleného orgánu předloží příslušnému orgánu obchodní korporace pouze část návrhu smlouvy anebo že příslušný orgán informuje pouze o části obsahu zamýšlené transakce, není dotčeno právo členů nejvyššího orgánu obchodní korporace (společníků nebo akcionářů, popř. členů družstva) žádat, aby předkládající člen voleného orgánu předložil plné znění návrhu smlouvy anebo aby valnou hromadu informoval o celém obsahu zamýšlené transakce. Vyžaduje-li přitom kterýkoli ze členů nejvyššího orgánu, aby předkládající člen voleného orgánu předložil plné znění návrhu smlouvy anebo aby nejvyšší orgán informoval o celém obsahu zamýšlené transakce, předkládající člen voleného orgánu svou informační povinnost ve smyslu § 55 odst. 1 z. o. k. nesplní dříve, než žádosti člena nejvyššího orgánu vyhoví.

Člen voleného orgánu však informační povinnost podle § 55 odst. 1 z. o. k. nesplní, nesdělí-li příslušnému orgánu smluvní podmínky, které tento orgán nemohl na základě obdržených informací ve smlouvě, kterou člen voleného orgánu s obchodní korporací (skutečně) uzavřel, očekávat.

HAVEL & PARTNERS

ÚSPĚCH SPOJUJE

www.havelpartners.cz